

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul XI

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Decembrie 1966 - N. 124

Trei Crai dela Rasarit

— Au existat cu adevărat regii magi? — ne întreba zilele trecute fetița unor prieteni, amândoi oameni de știință, «cu idei clare», adică aparținând acelei categorii care, lup-tând pentru «demitizarea» istoriei, cu toate implicațiile ei sociale, morale și chiar spirituale, devin, fără să-și dea seamă, fanaticii Ecuatției acestui mit și tiran al societății zilelor noastre.

Așa, pe nepusă masă, nu-i puteam răspunde cu alte argumente istorice decât acela pe care-l aveam la îndemână: capitolul din Evanghelia Sfântului Matei care vorbește de regii cititori în stele «veniți din Răsărit» în Iudea, unde-i călăuzise o stea, pentru a se închina «Impăratului iudeilor», celui născut din Fecioară, a cărui venire fusese anunțată de Profetii Vechiului Testament.

«Si iată steaua ce-o văzuseră în Răsărit, mergea înaintea lor, până ce se opri deasupra locului unde era pruncul. Văzând ei steaua s'au bucurat foarte în inima lor, și intrând în casă au aflat pruncul cu Maria, mama lui; și căzând la pământ i s'au închinat lui, și deschizându-și vistierile i-au adus daruri: aur, tămâie și smirnă».

E o mărturie prețioasă și sigură literă de evanghelie! — a existenței reale a celor trei regi magi. A-i contesta adevărul ar însemna a contesta în bloc Evanghelia Sfântului Matei, singurul dintre cei patru croniciari ai vieții și învățării lui Christos care vorbește despre misteroasele, fabuloasele personaje.

Personajii providențiale — lor li se datorește salvarea Pruncului de furia infanticidă a lui Irod, împăratul Iudeei — regii magi aveau să impresioneze în cel mai înalt grad fantasia poporului credincioșilor și a artiștilor din toate timpurile, dând naștere, în evul mediu, la un adevărat cult, adoptat de întreaga lume creștină.

După o veche tradiție rămășițele pământești ale regilor magi s'ar păstra în catedrala din Colonia, unde ar fi fost aduse, acum opt sute de ani, de cancelarul Rainald von Dassel, «locotenentul» lui Frederick Barbarosa, care le furase din domul din Milano.

La Milano moaștele lor ar fi fost aduse din Orient de cavalerii cruciați.

Când, la moartea arhiepiscopului Siegfried von Westerburg, reședința arhiepiscopală e transferată la Bonn, populația Coloniei, care se temea ca și moaștele celor trei înțelepți din Răsărit să fie transferate la noul sediu episcopal, recurge, prin Consiliul orașului, la Roma, invocând ajutorul Papii.

Atașamentul acesta al populației vechei metropole întemeiate de romani față de moaștele regilor magi avea — în afară de latura sa spirituală și de prestigiu — și o explicație ca să spunem așa practică: prezența acestei triple relicve, care chema la Colonia un număr enorm de pelerini, constituia pentru orașul renan o excelentă garanție de prosperitate economică și comercială.

Cu un decret dat în 1393, Papa Bonifaciu IX asigura «magistratura, consiliul și pe cetățenii de rând ai Coloniei» că moaștele regilor magi «nu vor părăsi niciodată Colonia».

Dela metropola renană cultul acesta se răspândește în scurt timp în mai tot cuprinsul Imperului, până în Suedia și Polonia.

E interesant de știut că pelerinajele la mormântul regilor magi, care încep spre sfârșitul veacului XII, adică imediat după sosirea raclei cu moaștele furate din Italia de locotenentul lui Barbarosa, nu erau toate acte voluntare de pietate, ci deseori erau «impuse» ca pedeapsă stabilită de judecători pentru abaterile grave dela lege ale cetățenilor. Aceste pelerinaje-pedeapsă implicau de multe ori parcurgerea pe jos a unor distanțe enorme: din Sudul Franței la Colonia, de pildă. Alteori itinerariile acestea devoționale se făceau în numele morților și erau «bi-



Minunea Sfântului Nicolae: frescă la Mănăstirea Sucevița (Bucovina - România)

ne răsplătite», conform dispozițiilor testamentare ale celor interesați să obțină mijlocirea regilor magi pentru a-și salva sufletul din focul purgatorului.

În Italia popularitatea acestei devoțiuni religioase — care n'a luat niciodată proporția de cult avută în Germania și Suedia — s'a răspândit odată cu introducerea medaliilor și a altor «amintiri» — «Zeichen» — reproducând, în relief, imaginea celor trei regi. Erau, în general, produsele unui artizanat minor, cu centre de difuzare în Elveția și la Paris, unde cheirile Senei erau pline de atelierile artizanilor specializați în acest gen de «souvenirs». Dar printre atâtea produse de duzină, s'au păstrat și câteva exemplare — toate din veacul XVI — a căror valoare artistică nu poate fi contestată. Orașul Colonia bătuse chiar o monedă specială reprezentând pe una din fețe închinarea magilor, pe cealaltă scena nașterii lui Christos, care era dată în dar ambasadorilor străini și personalităților de vază în vizită la Colonia.

În Italia, închinarea magilor a intrat nu pe... ușa de serviciu a artizanatului minor, ci prin arta marilor maștri ai picturii din Quattro și Cinquecento, în ale caror opere trebuie desigur căutăta și origina splendidului ecou popular avut de cele trei sugestive personaje ale ciclului narativ al Nașterii Domnului în teatrul sacru popular al aceleiași epoci, mai ales în Umbria și Toscana.

Există în prețiosul «Laudario di Cortona», din veacul XVI, o «lauda» a regilor magi, adevărat comentariu cântat și recitat la scena «Adorării Pruncului Isus» pictată de marele Pietro da Cortona în catedrala locală.

În amintirea celor trei regi cititori în stele și a darurilor aduse de ei copilului Isus, în catedrala din Colonia se binecuvântau, în ziua de Bobotează, aurul, smirna și tămâia.

Tămâia, simbol al dumnezeirii și, după Sfinții Părinți ai Bisericii, recunoașterea e dumnezeirii lui Christos de către regii păgâni, era considerată de popor un antidot eficace împotriva bolilor și a diavolului.

Singulară și curioasă e, în temă de superstiții înflorite pe marginea acestui cult, credința medievală că mijlocirea regilor magi, care adorându-l pe Christos căzuseră în genunchi, era eficace în special în cazurile de epilepsie.

De asemeni regii magi erau considerați protectori ai călătorilor: ai celor ce trudeau pe lumeștile drumuri, ca și ai aceluia care purced pe calea fără întoarcere a ruperii din timp (în unele amulete și medalii, sub imaginea celor trei regi călători ai tainei se poate citi formula următoare: «Sancti tres reges Caspar, Melchior Balthasar orate pro nobis nunc et in hora mortis nostrae»).

Decăzut în vremea Reformei, cultul regilor magi se bucură, în Contrareformă, de o nouă înflorire, pentru a se stinge, ca expresie a pietății populare, aproape cu totul spre sfârșitul veacului XVIII. Vremea pelerinajelor de devoțiune sau de ispășire trecuse. Abia în 1964, cu ocazia celebrării celui de al optelea centenar al transferării moaștelor de la Milano la Colonia, la mormântul regilor magi au venit să se închine pelerini din lumea întreagă. Era, însă, expresia ocazională a unei devoțiuni care își pierduse conținutul mistic și ritual.

Astăzi regii magi sunt simple figuri de completare a coreografiei Nașterii. Își fac apariția în ziua de Bobotează în creșele care, în biserici și în casele particulare încearcă să restituie realității, făcând-o văzută, una din paginile cele mai sublime care s'au scris vreodată: aceea unde se povestește a doua geneză a omului: nașterea minunată a Celui prin care Adam și-a redobândit raiul pierdut prin păcat.

ARTISTI ROMÂNI LA EXPOZITIA BIENALA DE ARTA FIGURATIVA DELA VENETIA

Tuculescu: o revelație

Răsfoiam zilele trecute un bilanștitistic al Expoziției de Artă Figurativă dela Veneția, închisă de curând fără nici un fel de ceremonie. Încheia bilanșul o listă a artiștilor care au participat la ediția 1966 a Bienalei, menționați în ordinea succesului lor de casetă, adică a operelor vândute. Printre primele nume era acela al unei românce, pictorița Maria Droc, bucareșteancă get-heget, transplantată de mulți ani în Spania, unde astăzi e unul din artiștii cei mai cotați; într'atât de apreciată de critică încât a fost aleasă să-și reprezinte patria de adopțiune la Expoziția venețiană, cu nouă lucrări expuse în pavilionul Spaniei. Din aceste nouă lucrări — toate «collages» — Maria Droc a «plasat» șapte bucăți, stabilind un adevărat primat de vânzare.

Culorile Mariei Droc

Adeptă convinsă a artei abstracte, Maria Droc a debutat (în Spania, fiindcă în România era printre artiștii bine afirmați, cu o splendidă și destul de lungă carieră în spate) pictând icoane pe sticlă, care au revelat-o excelentă coloristă, calitate pe care a desăvârșit-o în noua expresie a activității și talentului său, colajul. Ce reprezintă pentru artista noastră această tehnică, până mai ieri considerată un mijloc de expresie auxiliar al picturii în ulei, ne-o spune ea însăși în scurtul interviu care întovărășește prezentarea lucrărilor în catalogul pavilionului spaniol de la încă recenta Bienala venețiană:

«Cred că astăzi colajul, care a început ca tehnică auxiliară a picturii în ulei, a devenit un mijloc plastic autonom și perfect eficace.

În «collajele» mele pretind că am reușit să realizez unele calități plastice inedite, și aceasta grație materialelor pe care le folosesc, în majoritate hârtii tratate cu procedee

refinate și totuși simple, care mă ajută să-mi creez lumea poetică».

Anul acesta, de altfel, românii au avut ca să spunem așa «partea leului» la Expoziția venețiană. În afară de Maria Droc, care a reprezentat Spania, alți doi artiști români au fost în centrul atenției criticei internaționale: Victor Brauner, căruia Franța i-a dedicat, în pavilionul său, o retrospectivă, și Ion Tuculescu, ale cărui lucrări au restituit picturii românești un prestigiu în ultimii zece ani grav umbrat de expresiile unei monotone și obosite conformări la instanțele pseudo-artistice ale «realismului socialist», exportate la Veneția.

Un inovator: Victor Brauner

Emigrat în Franța în 1930, Victor Brauner intra în grupul artiștilor surrealiști, prezentat de sculptorul Brancusi. Critica începe să se ocupe de pictorul român în 1932, după prezentarea halucinantului «Autoportrait à l'oeil énuclé» (absent în retrospectiva venețiană, ca de altfel toate lucrările sale din perioada această).

În 1934 se întoarce la București, unde propăvăduiește în lumea artiștilor plastici români noul crez al artei suprarealiste.

Puțin după aceea îl găsim din nou la Paris, unde a murit în primăvara trecută.

Trăind într-o dimensiune spirituală medianică (de la tatăl său, spiritist celebru, moștenise o puternică înclinație spre speculația ocultă) Brauner și-a populat lucrările, împărțite în cicluri auto-biografice, cu ființe stranii, cu o floră și o faună în metamorfoză perpetuă, cu complicate scene rituale. Ultima sa perioadă e caracterizată de un simbolism totemic plin de elemente iconografice de gust popular, care imprimă lucrărilor sale

(urmeaza in pag. 2)



Maria Droc (Bienala din Veneția 1966) - Primăvara (Colecția H. Roman)

Ecumenismul în mars

Din vremea schismei occidentale nu se mai văzuse un preot catolic dând comuniunea unui « frate despărțit ». Nici chiar Vaticanul II, care a fost definit « Conciliul tuturor îndrăsnelilor », n'a putut forța cursul ecumenismului până într'atât încât să autorizeze « intercomuniunea » sacramentală dintre catolici și protestanți.

Si totuși lucrul acesta a fost posibil. Grație unei autorizații speciale și « personale », presbiteriana Barbara Olson, cetățeană americană, a putut primi comuniunea în basilica Sfântului Francisc, la Assisi, în ziua auzii ei cu scriitorul catolic Fortunato Pasqualino.

Evenimentul a făcut senzație nu numai printre călugării dela Assisi ci în lumea întreagă, și pe drept cuvânt. Participarea la aceiaș euharistie implică cu necesitate unitate de credință și, conform dogmelor Bisericii catolice, nu s'ar putea obține fără această unitate.

Scria, în legătură cu acest « caz » comentatorul evenimentelor religioase al unei reviste romane de actualități: « Oricât ar fi de excepțională și deci circumscrisă la familia în cauză, autorizația dată de Roma pentru această comuniune lasă să se întrezească un viitor în care scandalul dezunirii va înceta; momentul în care Christos s'a rugat pentru ca toți cei ce cred în el să fie uniți e tocmai momentul instituirii Euharistiei, la ultima Cină ».

Comentatorul evenimentului de la Assisi citează în continuare « cazul » unui grup de 2500 tineri care, la Taizé, au reșosat mișcării ecumenice că « merge prea încet ». « Ei nu tolerează ca speranța unirii creștinilor să fie proiectată într'un viitor atât de îndepărtat încât să se confunde mai departe cu utopia.

Un lucru e sigur — și abatele comunității dela Taizé, Max Thurian, susține teza aceasta într'o recentă carte a sa — asistăm astăzi la o progresivă schimbare de atitudine a protestanților calvinști față de problema euharistică, și nu e exclus ca evoluția aceasta să ducă la o înțelegere cu catolicii și cu ortodocșii, care cred în prezența corporală a lui Christos în pâinea și vinul consacrat.

De posibilitatea unui acord asupra caracterului Euharistiei » vorbește

clar și un comunicat oficial bilateral, dat la încheierea recentelor convorbiri dintre anglicani și catolici, la Providence (Node Island).

Nu tot atât de optimiste sunt, în legătură cu subiectul acesta, cercurile ecumenice romane dela Secretariatul pentru Unirea Creștinilor, pentru care situația istorică nu este încă suficient de matură ca să se poată admite intercomuniunea la nivelul Bisericilor considerate în întregime lor. Roma nu poate permite în momentul de față ca un catolic să primească comuniunea într'o biserică presbiteriană.

Lipsa de reciprocitate ar putea da ortodocșilor și protestanților impresia că aceste concesii ale Romei fac parte dintr'un plan de ofensivă prozelitistă, și aceasta e exact ceea ce e mai dăunător decât orice ecumenismului ».

În cercurile Congregației pentru Doctrina Credinței se precizează că actul de ascultare față de Papă și de recunoaștere a prezenței lui Christos în Euharistie (cerut D. Olson drept condiție pentru a putea primi comuniunea) nu implică o aderare la Biserica romano-catolică și nici acceptarea tezelor infailibilității și primatului papal.

« E natural că atunci când cineva acceptă un sacrament într'o biserică recunoaște implicit că sacramentul acesta e valabil întrucât e o expresie a structurii eclesiale și a autorității apostolice care îl sprijină ».

Din punct de vedere teologic n'ar exista nici un fel de piedecă la intercomuniune. În ce privește « cazul » dela Assisi s'a trecut numai peste unele piedeci de natură juridică. Biserica romano-catolică a înțeles să autorizeze comunicarea unei presbiteriene întrucât ea crede în prezența euharistică.

Concepția aceasta a fost de altminteri exprimată în mod clar și de către preotul oficiant, în scurta cuvântare adresată perechi căsătorite, la sfârșitul ritului religios:

« Noi cei care ne împărtășim cu Christos aparținem Bisericii lui Christos. Deosebiri și despărțiri există, dar au o importanță secundară; ele sunt mai mult elemente de suprafață, și sunt o greșală o oamenilor. Realitatea adâncă e că noi suntem ai lui Christos și Christos e al nostru ».

Tuculescu la Venetia

(Urmeaza din pag. 1)

o notă de primitivism naiv și proaspăt.

E momentul care pregătește întâlnirea sa finală cu arta populară românească. « Descoperirea » aceasta se va traduce într'o căutare atentă a culorilor ușoare, patinate, a perspectivelor plate, tipice iconelor, într'o tehnică nouă în care folosirea cerei și lucrărilor sale netezimea dulce și transparentă a picturii populare pe sticlă. E un amestec perfect dozat de rafinament și de simplitate, de erotism și de naivitate, de cultură și de folklor.

Retrospectiva venețiană a ilustrat în special această perioadă în care artistul și-a precizat mesajul: un mesaj exprimat printr'un stil din ce în ce mai agresiv, mai violent, în care formule și simboluri aproape sacrale devin cheia unei viziuni artistice la jumătatea drumului între realitate și magie.

Tuculescu: căldura României

Altele sunt drumurile bătute de Ion Tuculescu, prezent la Venetia cu lucrări care ocupă un întreg pavilion, reprezentând creația sa între 1941 și 1962, de bună seamă cea mai valabilă, pentru a cărei selecționare merită o laudă specială directorului pavilionului României, Dl. Petru Comarnescu, autor și al excelentei prezentări critice a artistului conținută în catalogul acestei superbe retrospective.

Inclinarea spre mister, spre acea față tainică a realității pe care Victor Brauner o voia « explicată » și tradusă în forme și expresii concrete, în Ion Tuculescu se orientează în sensul romantic al unei « exaltate și exaltante » speculații de pură esență fantastică, alternând temele naturalistice cu cele folklorice sau cu motive alimentare de o misterioasă supra-realitate scrutată cu ochi de poet.

Autodidact al pensulei și al paletei, Ion Tuculescu își însușește o tehnică studiind arta marilor maeștri ai picturii românești, Luchian, Petrașcu și Andreescu. Curând, însă, arta sa se va orienta în altă direcție: spre artă populară românească, al cărei spirit și poezie va încerca să le elaboreze în expresii noi dar totdeauna fidele exemplului vechilor maeștri

popolari, creatori anonimi ai covoarelor, ai ceramicii și ai xilografiei românești.

Prima sa expoziție — în Mai 1938 — e o revelație. Critica subliniază forța dramatică a peisajilor sale, lirismul acestor reprezentări ale naturii.

Dar momentul culminant și crucial al artei sale trebuie căutat în lucrările expuse în 1943, în care — serie prezentatorului catalogului venețian — « culorile întunecate erau îmbinate cu altele intens luminoase, puse în contrast fără modulații, estompări și treceri de la una la alta. O explozie de tonuri tari, intense, sonore, deseori crude sau aspre, alese pentru a frapa retina, pentru a dramatiza perceperea spectatorului ». E începutul unui drum nou care-l va apropia din ce în ce mai mult de isvoarele artei românești, de revelația unei realități mitice, de vitalitatea și dinamismul ritualelor, al ceremoniilor și al dansurilor care exprimă această milenară realitate românească.

Dar, trebuie considerat Tuculescu numai un interpret și un elaborator, numai un stilizator al folklorului românesc?

Lăsăm să răspundă la întrebarea aceasta o admiratoare pasionată a artei lui Ion Tuculescu, Dna. Lorenza Trucchi, critică de artă al unei importante reviste literare italiene:

« Nu pot fi de acord cu Comarnescu, când circumscrie experiența lui Ion Tuculescu la ambianța românească a artei populare. Tuculescu depășește asemenea limite naționale. E un artist care respiră clima de înnoire formală și de sbucium existențial a artei europene ».

Pictura lui pune o problemă — aceea a materiei — care în pictura « informală », atunci în plină afirmare, pretundenți în Europa, exprimă instanțele existențiale tipice elimei de după război. De altfel însuși succesul lui Tuculescu la Venetia e o dovadă că în el publicul n'a văzut un reprezentant al picturii tipic românești și folklorice, ci un artist care, deși izolat într'o dureroasă singurătate, a reușit, în mod aproape miraculos, să lucreze și să se exprime urmând făgășul celei mai bune picturi contemporane ».

În capela Părinților Dominicani dela Stockholm s'a desfășurat, în ziua de 4 Octombrie, o slujbă religioasă pentru pace. Ritul, la care a participat un mare număr de credincioși aparținând tuturor confesiunilor creștine și organizațiilor pentru pace, a fost organizat de un grup de tineri care în felul acesta au voit să răspundă la apelul Papii de a dedica păcii luna Octombrie, pe care Biserica romano-catolică o consacră Sfinței Fecioare.

Sapte tineri: doi catolici, doi luterani, un cuacher, un reprezentant al Bisericilor libere și un tânăr pacifist în afara oricărei confesiuni creștine, au dirijat manifestația, al cărei program cuprindea pagini asupra păcii și lecturi biblice inspirate de acelaș subiect, intercalate cu cântece și imnuri religioase în care se preamărește pacea.

Ritul religios s'a încheiat cu citirea Scrisorii către Efesieni și cu binecuvântarea dată celor prezenți de preoții oficianți: doi dominicani, un luteran, un metodist și un reprezentant al Bisericilor libere.

În predică s'a subliniat printre altele că absența războiului nu înseamnă pace. « Pacea — a spus predicatorul — e un bine care trebuie construit cu răbdare și trebuie garantat prin creșterea unei societăți concepută în spiritul dreptății ».

Frescă dela începutul secolului XVI: Sfântul Ion Botezătorul, la Mănăstirea Curtea de Argeș.



Pentru normalizarea raporturilor cu Biserica

Atenția presei italiene, în special a celei catolice, s'a concentrat în ultimele zile asupra Congresului « Mișcării preoților cehoslovaci ai păcii », întrunit recent la Praga.

Explicația enormului interes suscitată în lumea catolică romană de întrunirea acestui grup religios care a jurat fidelitate regimului comunist trebuie căutată în însăși tema principală a Congresului; problema numirii episcopilor în sediile vacante. În discursul de deschidere a debaterilor ministrul sănătății, — fost preot — doctorul Josef Plojhar, unul din principalii exponenți ai politicii religioase a regimului, și care tocmai datorită activității sale politice a fost suspendat « a divinis » de Cardinalul Beran, arhiepiscop de Praga și Primate al Cehoslovaciei, a relevat « piedecă » pe care o constituie problema episcopilor pentru ajungerea la un acord cu Vaticanul pentru « normalizarea » situației Bisericii catolice în Cehoslovacia.

« Noi am supus guvernului nostru — a spus doct. Plojhar — o listă de nume de episcopi care a fost luată în considerație. Dar numele acestea n'au primit aprobarea Vaticanului, care se opune la instalarea episcopilor desemnați de noi ».

Sfântul Scaun ar trebui să înțeleagă că în aceste dieceze (8 din cele 12 existente) pot fi instalați numai episcopi care să se bucură de încrederea regimului. Ar fi bine ca Vaticanul să examineze cu atenție acest aspect al problemei — a încheiat doct. Plojhar ».

Din informațiile culese în cercurile bine informate din Vatican se pare că Sf. Scaun a făcut cunoscut negociatorilor de la Praga că toate numele propuse de « Mișcarea preoților păcii » sunt considerate « nevrednice » (« indegni ») și că « în fața unei asemenea situații Sf. Scaun se vede constrâns să renunțe la acoperirea sediilor vacante ».

O altă problemă discutată de Congresul dela Praga a fost aceea a învățământului religios în școli, care deși astăzi oficial e liber, în practică e cât se poate de limitat, și aceasta datorită ingerinței burocrăției, care face jocul regimului.

Abolirea sistemului de limitare a numărului studenților în cele două seminarii rămase în ființă în Cehoslovacia a fost deasemenea discutată de « preoții păcii ». Problema principală rămâne însă tot aceea a numirii episcopilor. În discursul său doct. Plojhar a amintit contribuția dată de « preoții păcii » la creșterea unui « modus vivendi » între Stat și Biserică în Cehoslovacia.

« Cât privește poziția sa față de țările socialiste — a subliniat preotul-ministru — Vaticanul n'a reușit încă să elaboreze un program pozitiv. Nici chiar enciclicele Papii Ioan XXIII n'au dat atenția cuvenită situației actuale din lumea socialistă. Aceste țări reprezintă totuși o parte

importantă a Bisericii catolice și ar fi bine să se tină seamă de realitatea aceasta ».

În legătură cu refuzul Vaticanului de a-și da aprobarea la numirea episcopilor desemnați de guvernul dela Praga pe temeiul propunerilor « Mișcării preoților păcii » (autorizată de guvern să trateze cu Sf. Scaun problemele Bisericii catolice din Cehoslovacia), un înalt funcționar al Vaticanului spunea:

« Atâta timp cât tratativele dintre Sfântul Scaun și guvernul cehoslovac vor fi duse indirect, adică prin mijlocirea « preoților păcii », lucrurile vor rămâne la punctul mort la care se găsește acum ».

Mijlocirea acestei organizații pe care Sfântul Scaun n'o recunoaște, e o forțare a situației asemănătoare celeia încercate în Polonia pentru valorizarea grupului « Pax ». Deși, trebuie să recunoaștem că acțiunea conducătorilor politici ai Poloniei a fost mai prudentă, mai puțin brutală.

Acțiunea mișcării cehoslovace a confundat totdeauna faptele politice cu cele religioase. Formal, a recunoscut Sfântului Scaun toate prerogativele în materie de chestiuni religioase; în practică, însă, a refuzat să accepte directivele acestuia privitor la încadrarea preoților în asociații cu caracter politic. Decretul Conciliului Vatican II asupra misiunii și vieții sacerdotale autorizează preoții să fa-

că parte din organizații extra-religioase, cu condiția ca statutele acestor asociații să fie aprobate de autoritățile bisericesti competente; or, statutele mișcării cehoslovace n'au fost aprobate de Vatican ».

Există o legătură între noile orientări ale guvernului dela Praga privitor la raporturile cu Biserica romano-catolică și deciziile Comitetelor guvernamentale pentru culte ale Poloniei, României, Cehoslovaciei și Ungariei întrunite acum de curând la Praga?

În legătură cu întrunirea aceasta nu s'a avut nici un fel de comunicat. Nu se poate totuși exclude că a fost prospectată oportunitatea unei valorizări a mișcărilor religioase organizate pentru sprijinirea activității politice a regimelor comuniste. Dacă acesta a fost cu adevărat obiectivul întrunirii dela Praga, trebuie să spunem că obiectivul e greșit. Cauza bunelor raporturi dintre Vatican și regimurile socialiste nu va fi desigur favorizată de încercarea de a face să interviene, cu roluri de protagoniste, mișcări și organizații ale caror scopuri și acțiuni nu pot fi acceptate de Vatican.

Pentru ca « politica acordurilor » să poată da rezultate pozitive concrete e necesară multă claritate. În Vatican acțiunea lansată de recenta întrunire dela Praga este considerată mai curând ca o piedecă decât ca un element pozitiv de « deschidere » către Biserica în țările socialiste. Cu atât mai puțin în Cehoslovacia, unde situația e agravată de politica de « ateizare » a societății.

Sfântul Parinte la Florenta

Pentru a fi mai aproape de sufletul florentinilor atât de greu loviți de recenta catastrofică inundație, Sfântul Parinte a hotărât să celebreze Liturgia Nașterii Domnului, în noaptea de Crăciun, la Florența.

Ultimul Papă care a vizitat « orașul crinului » a fost Pius XI, în 1857, dar vizita sa a fost numai un scurt popas, la întoarcerea dintr'o lungă călătorie prin Statele atunci aparținând Bisericii.

Paul VI, dimpotrivă, se va duce anume la Florența pentru a celebra « numai pentru florentini », un « pontifical » solemn.

Nu e, totuși, exclus ca de-alungul parcursului Roma-Florența Paul VI — care va face această călătorie în automobil — să se oprească și în alte localități din zonele devastate.

Ajuns la Florența, Papa se va duce direct la biserica Santa Croce, unul din monumentele Florenței grav dăunat de inundație, unde va pronunța un discurs și se va ruga împreună cu credincioșii.

După o scurtă vizită la Arhiepiscopie, unde va fi întâmpinat de autoritățile orașului, Sfântul Parinte va merge la Santa Maria del Fiore, catedrala Florenței, pentru a celebra, la miezul nopții, Liturgia Nașterii Domnului.

Imediat după slujba religioasă Papa va pleca spre Roma unde, în dimineața Crăciunului, va celebra Liturgia în Sf. Petru.

Hotărârea Sfântului Parinte de a sluji Liturgia Crăciunului la Florența e comentată în Vatican ca o « reînoire » a participării Pontifului roman la suferințele și durerea celor loviți de calamitatea care a devastat centrul toscan și alte localități.

« Cu vizita aceasta Paul VI vrea apoi să ofere tuturor mângâierea Crăciunului creștin ».

Dacă Papa n'a alergat imediat la Florența, așa cum ar fi dorit, în zilele catastrofei, aceasta se datorește numai preocupării de a nu împiedeca, cu prezența sa, operațiile de salvare. Papa a urmărit, însă, zi de zi, se poate spune ceas de ceas situația din zonele aluvionate, intervenind, prin Opera de Asistență a Vaticanului, cu ajutoare considerabile și trimițând la Florența un grup de 20 călugări benedictini olivetani experți în recuperarea și restaurarea cărților, contribuind cu această inițiativă la salvarea multor volume care fără intervenția urgentă a acestor specialiști ar fi fost, desigur, iremediabil pierdute.